

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษา วัดภูคุ้มข้าว ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Potential of Local Administrative Organizations in Promotion of
Cultural Tourism Case Study of Wat Phu Kum Khao, Kham Phaung
Sub- district, Pho Chai District, Roi Et Province

ช่อผกา สุขชา¹ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์² สิทธิศักดิ์ เตียงงา³
Chophaka Sukhka, Pongsawut Rachjun, Sittisuk Tiengnga

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 1. นายกเทศมนตรี 2. ประธานสภาเทศบาล 3. ปลัดเทศบาล 4. เจ้าหน้าที่เทศบาล 5. ประชาชน และ 6. นักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น จำนวน 22 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรมและแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาประเด็นผลการศึกษาประเด็นศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวจะเป็นการดึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและปลูกฝังให้แก่ให้แก่คนในชุมชน โดยจะดำเนินงานโดยให้หน่วยงานทางราชการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนลงมาปรึกษาร่วมกันในส่วนของการสนับสนุนจัดทำกิจกรรมที่เหมาะสม ในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Received: 2023-09-13 Revised: 2023-11-12 Accepted: 2023-11-17

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Student of Political Science Program in Political Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et
Rajabhat University.

² สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Political
Science On Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author
e-mail: seat007@outlook.com

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการบริการและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Lecturer of Innovation in Tourism and Hospitality Program On Faculty
of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

พบว่า การประชาสัมพันธ์แหล่งข่าวสารข้อมูลยังไม่ไปถึงมากเท่าที่ควรสาเหตุหลัก ๆ คือนักท่องเที่ยวที่มาแล้วมีการคาดหวังว่าจะได้บุญได้ และปัญหาที่พบมักจะเป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบการให้ข้อมูลที่จะแสดงตามสถานที่เรียนรู้ต่าง ๆ ภายในวัดยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากเท่าที่ควร และ ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งมาดูแลและให้พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเพื่อมากระตุ้นให้คนในชุมชนหรือผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อจะเป็นการรองรับสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; การส่งเสริม; ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1. to study the potential of local government organizations in promoting cultural tourism sites, 2. to analyze the problems and obstacles in the potential of local government organizations in promoting cultural tourism sites, and 3. to suggest ways to solve problems and obstacles in the potential of local government organizations. local government to promote cultural tourism It is qualitative research with research tools such as in-depth interviews with target groups. 1. Mayor 2. Chairman of the Municipal Council 3. Municipal Clerk 4. Municipal Officials 5. Citizens and 6. Tourists, a total of 22 people, then bring information collected from documents. Literature and interview forms were analyzed in a content analysis. The results of the study on the potential of local government organizations in promoting cultural attractions revealed that the demand of tourists will draw the potential of local government organizations into Participate and cultivate it for people in the community. It will operate by government agencies, both the government sector. and the private sector came down to discuss together on the part of supporting appropriate activities. In the development, whether it is to support the revitalization and conservation of arts and culture in the local area. Issues, problems and obstacles in the potential of local government organizations in promoting cultural tourist attractions. It was found that publicizing information sources has not reached as much as it should. The main reason is that tourists who come expect to receive merit. And the problems that are often found are activities in the form of information that will be displayed in different learning locations. The temple has not received as much attention from tourists as it should. And the issue of ways to solve problems and obstacles, the potential of local

government organizations in promoting cultural tourism, it was found that local government organizations should hurry up to take care and let the staff of local government organizations. Come in to encourage people in the community or community leaders to participate. in development by creating facilities for tourists in order to support the place to meet the needs of tourists.

Keywords: Potential; Local Government Organization; Promotion; Cultural Tourism

บทนำ (Introduction)

สังคมในปัจจุบันมีความตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม เทศกาล รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ทั้งนี้การตื่นตัวต่อวัฒนธรรมประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของในแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป อีกทั้งประเทศอื่น ๆ ได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปสำหรับประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้และการจ้างงานให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมากอย่างไรก็ดี ท่ามกลางการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยวที่สูงขึ้น กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานานดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะคำนึงถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Nzama, Magi, & Ngocoho, 2005)

ในระดับโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดโดยมีการจ้างงานสูงถึง 192.3 ล้านคน (World Tourism Organization, 2010) ในระดับประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ โดยมีการจ้างงานประมาณ 1.94 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 5.3 ของอัตราการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553) นอกจากนี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมยังจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนผ่านทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนเพื่อเป็นความภูมิใจของคนในท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสมอาจจะนำไปสู่ผลกระทบต่อชุมชน อันได้แก่ ค่าครองชีพที่สูงขึ้นของคนในชุมชนอัตราการเกิดอาชญากรรมที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของมลพิษและการเสื่อมถอยของวัฒนธรรมพื้นเมือง และวิถีชีวิตที่เคยมีอยู่ ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นจะมีความพิเศษตรงที่นักท่องเที่ยวจะเน้นที่เพื่อการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม สถานที่ดังกล่าวจะมีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสามารถ

สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งนอกเหนือจากสถานที่แล้ว เทศกาลและงานฉลอง รวมไปถึงสินค้าพื้นเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ

บ้านภูเขาทอง ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชิงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และยังมีอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยว อันได้แก่ วัดภูกุ่มข้าว ปัญญาาราม ตั้งอยู่ที่ บ้านภูเขาทอง หมู่ที่ 5 ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 54 ไร่ อยู่ทิศเหนือ บ้านภูเขาทอง ระยะทาง 3 กิโลเมตร ก่อตั้งวัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ 2528 สถานที่โดดเด่นภายในวัดจะประกอบด้วย 1. ท้าววิรูปกนาคราช 2. พระธาตุภูกุ่มข้าว 3. หอยกลายเป็นหิน เป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ “วัดภูกุ่มข้าว” จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและวัดยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางศาสนา ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้เช่นกัน ถือเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติมรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชนมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มและยังเป็นแหล่งรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภายในชุมชนโดยกระตุ้นประชาชนในท้องถิ่นตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนของตน

ดังนั้น จึงทำให้ผู้ศึกษาได้มองเห็นข้อบกพร่องในศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดภูกุ่มข้าว ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังดึงศักยภาพขององค์กรออกมายังไม่ได้เต็มที่เนื่องจากหน่วยงานราชการยังไม่มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มี การส่งเสริมศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนเพราะขาดงบประมาณในการบริหาร เหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเลือกศึกษาวิจัยเรื่อง "ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดภูกุ่มข้าว ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด" ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเด็นการรักษาและดำรงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าวนี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาครั้งนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดภูกุ่มข้าว ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดภูกุ่มข้าว ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดกุฎีม้า ตำบลคำพอง อำเภอโศก จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1.นายกเทศมนตรี 2. ประธานสภาเทศบาล 3. ปลัดเทศบาล 4. เจ้าหน้าที่เทศบาล 5. ประชาชน และ 6. นักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น จำนวน 22 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ประเด็น การวิจัยดังนี้คือ

2.1 ประเด็นศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.3 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่างๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง “ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดกุฎีม้า ตำบลคำพอง อำเภอโศก จังหวัดร้อยเอ็ด ” มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ด้านกระแสดความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการดัดศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและปลูกฝังให้แก่ให้แก่คนในชุมชน โดยจะดำเนินงานโดยให้หน่วยงานทางราชการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนลงมาปรึกษาหารือร่วมกันในแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจะให้ความสำคัญในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการให้ความรู้และความเข้าใจโดยจะมุ่งเน้นและเสริมสร้างในส่วนของการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนหรือบุคคลทั่วไป โดยทางผู้นำชุมชนจะร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาในส่วนของการสนับสนุนจัดทำกิจกรรมที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลในรูปแบบของกิจกรรมที่มีอยู่ให้สอดคล้องต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดภูกุ่มข้าว ในส่วนของการให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการรวมตัวกันทำกิจกรรมในท้องถิ่นโดยทางผู้นำชุมชนหารือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภายในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว การทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีการสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมีการจัดให้มีสถานที่ ที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนมาจัดตั้งโดยจัดลำดับความสำคัญสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์รวมถึงแหล่งขุดพบซากดึกดำบรรพ์และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมในพื้นที่วัดภูกุ่มข้าว

ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ในส่วนของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเป็นการเชื่อมความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการขอความร่วมมือทั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ รวมไปถึงกิจกรรมที่มีการขอความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไปในตัว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านกระแสดความต้องการของชุมชนที่มาปรับร่วมและหารือทั้งตัวผู้นำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างตัวนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนซึ่งจะต้องไม่กระทบต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยจะสนับสนุนให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมา

2. ปัญหาและอุปสรรคศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สำหรับปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านกระแสดความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการประชาสัมพันธ์แหล่งข่าวสารข้อมูลยังไม่ไปถึงมากเท่าที่ควร และเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องของการเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หากการเข้าร่วมกันแก้ไขปัญหในส่วนของการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจในเรื่องของการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้แก่ตัวนักท่องเที่ยวและผู้ที่มาท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ต้องร่วมแก้ไขร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับหน่วยงานเทศบาลตำบลคำพองที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหในส่วนของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สำหรับปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว สาเหตุหลักๆคือนักท่องเที่ยวที่มาแล้วมีการคาดหวังว่าจะได้บุญได้และปัญหาที่พบมักจะเป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบการให้ข้อมูลที่จะแสดงตามสถานที่เรียนรู้ต่างๆภายในวัด ยังไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากเท่าที่ควรและภายในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในวัดที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นรูปเป็นร่าง ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มามากจะมาราบไหว้เพื่อขอพรหรือมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นจึงทำให้สถานที่ที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างไม่เป็นที่น่าสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

ผลการศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า สำหรับปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหรือการสร้าง ความเข้าใจร่วมกับชุมชนมักจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขในส่วนในเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเกิดความคาดหวังในสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนและชาวบ้านที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นคือควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัญหาที่พบอีกอย่างนั้นก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในเรื่องของการมาดูแลในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องของการจัดทำงบประมาณการวางแผน และจัดระบบระเบียบรูปแบบกิจกรรมต่างๆภายในวัด ส่วนมากผู้นำชุมชนจะเป็นคนขอความร่วมมือกับทางคนในชุมชนเพื่อทำความเข้าใจและหารือในส่วนของการขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการท่องเที่ยวและช่วยรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งมาดูแล และให้พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชำนาญการในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อมากระตุ้นให้คนในชุมชนหรือผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหและอุปสรรคศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะต้องมีการสร้างจิตสำนึกในการส่งเสริมในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่งแก้ไขปัญหเข้ามาดูแล และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการจัดรูปแบบของการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว คือการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยรองรับสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวโดยต้องมีการแก้ไขในส่วนของแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้มากขึ้นโดยการสร้างจุดเด่นในการนำเสนอในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยทางวัดกุฎีขาวได้มีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ที่จะมุ่งเน้นไปในส่วนของพิพิธภัณฑ์และปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการของภาครัฐโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งทำนโยบายและทำเรื่องในส่วนเพิ่มเติมของการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ทำให้เยาวชนภายในชุมชนสามารถสร้างรายได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นและยังจะสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดการสำนึกรักในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทางชุมชนมาช่วยดูแลและจัดหางบประมาณมาก่อสร้างถนนลาดยางทางขึ้นวัดกุฎีขาวและร่วมกันพัฒนาสถานที่เก็บที่เป็นพิพิธภัณฑ์ให้มีนักวิชาการมาลงพื้นที่ให้ความรู้แก่ชุมชน ในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นนั้นหลัก ๆ คือต้องมีการ

ร่วมกันพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและไม่ผลักเป็นภาระของใครจะต้องให้ความสำคัญและร่วมกันทำ ความเข้าใจร่วมกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ เพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาและร่วม แก้ไขปัญหา โดยต้องได้รับการแก้ไขในส่วนของหน่วยงานภาครัฐที่ขาดความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ ของตน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussions)

จากการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดภูกุ่มข้าว ตาบลดำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถ อภิปรายผล ดังนี้คือ

1. ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดภูกุ่มข้าว ตาบลดำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้าน กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ จะเป็นการดึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปลูกฝังให้แก่ให้แก่คนในชุมชน โดยจะดำเนินงานโดยให้หน่วยงานทางราชการทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนลงมาปรึกษาหารือร่วมกันในแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจะให้ความสำคัญใน เรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้ความรู้และความเข้าใจ โดยจะมุ่งเน้นและเสริมสร้างในส่วน ของด้านการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนหรือบุคคลทั่วไปโดยทางผู้นำ ชุมชนจะร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาในส่วนของการสนับสนุน จัดทำกิจกรรมที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลในรูปแบบของกิจกรรมที่มีอยู่ให้สอดคล้องต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑิรา ยินนาน (2544) ได้กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถสูงสุดในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เป็น ศักยภาพจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้อง กับแนวคิดของสริสา ตระกูลวงษ์ (2540) ได้กล่าวว่า ศักยภาพหมายถึง สภาวะความสมบูรณ์ทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ของบุคคลที่พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยวิธีการหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดการกระทำที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดความสำเร็จ ความพร้อมจะเกิดขึ้นได้อยู่กับ องค์กรประกอบดังนี้ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ทางสังคมหรือความรู้เดิมหรือแรงจูงใจ ทั้งยังสอดคล้อง กับแนวคิดของณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) กล่าวว่า ศักยภาพ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หมายถึง ลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทศนคติ (Attributes) ความเชื่อ (Belief) และอุปนิสัย (Trait) และกลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ พื้นฐาน (Attributes) หรือเรียกกันว่า KSAs ซึ่ง สะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่ แสดงออกมาของแต่ละบุคคลที่สามารถวัดและ สังเกตเห็นได้

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการดึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและปลูกฝังให้แก่คนในชุมชนจะดำเนินงานโดยให้หน่วยงานทางราชการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนลงมาปรึกษาหารือร่วมกันในแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจะให้ความสำคัญในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการให้ความรู้และความเข้าใจโดยจะมุ่งเน้นและเสริมสร้างในส่วนของการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนหรือบุคคลทั่วไป โดยทางผู้นำชุมชนจะร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาในส่วนของการสนับสนุนจัดทำกิจกรรมที่เหมาะสมและปรับให้เกิดความสมดุลในรูปแบบของกิจกรรมที่มีอยู่ให้สอดคล้องต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริสา ตระกูลวงษ์ (2540) ให้ความหมายว่าความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏ เมื่อมีโอกาที่จะกระทำในระดับบุคคลปัจจุบัน ศักยภาพจึงมีความสำคัญต่อองค์การในอันที่จะส่งผลให้องค์การมีการดำเนินการที่ดีและยั่งยืน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524) กล่าวว่า ศักยภาพระดับบุคคลคือความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ที่มีความพร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของร่างกายและจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะสนองต่อสิ่งเร้าหรือพอใจจะกระทำสิ่งต่างๆ ดังนั้น องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดศักยภาพในระดับบุคคล วุฒิภาวะ หมายถึง ความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ รวมถึงประสบการณ์ ทางสังคมหรือความรู้เดิม ผู้มีประสบการณ์เดิมมาก ย่อมมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้มีประสบการณ์เดิมน้อย

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในส่วนของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเป็นการเชื่อมความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการขอความร่วมมือทั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสิ่งต่างๆรวมถึงกิจกรรมที่มีการขอความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไปในตัวการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านกระแสดความต้องการของชุมชนที่มาปรับร่วมและหารือทั้งตัวผู้นำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างตัวนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนซึ่งจะต้องไม่กระทบต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยจะสนับสนุนให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ไศรยา สิงขวงศ์, 2546) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน

โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Williams and Lawson, 2001) กล่าวไว้ว่า เป้าหมายหลักของผลกระทบทางสังคม การวิเคราะห์คือการให้นักพัฒนาหน่วยงานท้องถิ่นและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเพื่อให้การรับรู้ผลกระทบในเชิงบวกอาจจะเสริมและการรับรู้เชิงลบผลกระทบจะลดลงมากขึ้นผ่านการวางแผนการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาและอุปสรรคศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาวัดภูเก้าผา ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัญหาและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ สำหรับปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านกระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการประชาสัมพันธ์แหล่งข่าวสารข้อมูลยังไม่ไปถึงมากเท่าที่ควร และเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องของการเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หากการเข้าร่วมกันแก้ไขปัญหานั้นส่วนของการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจในเรื่องของการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้แก่ตัวนักท่องเที่ยวและผู้ที่มาท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ต้องร่วมแก้ไขร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับหน่วยงานเทศบาลตำบลคำพองที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานั้นส่วนของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว (Shunli Gao, Songsan Huang and Yucheng Huang, 2009) กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จะเป็นการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นและเป็นการการพัฒนาสังคมชนบท ดังนั้น การมีส่วนร่วมของภาครัฐสำคัญที่สุดในการท่องเที่ยวในท้องถิ่น นอกจากนั้นการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะต้องมีมาตรการในการรักษาวัฒนธรรมชาติพันธุ์ด้วยเพื่อความยั่งยืนในท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ สำหรับปัญหาและอุปสรรคของศึกษาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว สาเหตุหลักๆคือนักท่องเที่ยวที่มาแล้วมีการคาดหวังว่าจะได้บุญได้ และปัญหาที่พบมักจะเป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบการให้ข้อมูลที่จะแสดงตามสถานที่เรียนรู้ต่าง ๆ ภายในวัดยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากเท่าที่ควร และภายในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในวัดที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นรูปเป็นร่าง ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มามากจะมาราบไหม้เพื่อขอพรหรือมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นจึงทำให้สถานที่ที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนรู้ยังไม่เป็นที่น่าสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Brent W. Ritchie1, and

Mikko Inkari, 2006) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะมีความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ทางเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ทางสังคมในระดับที่เฉพาะเจาะจงในเรื่องรายได้และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการวางแผนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวคือ สำหรับปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาหรือการสร้างความร่วมมือกับชุมชนมักจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขในส่วนของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเกิดความคาดหวังในสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนและชาวบ้านที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัญหาที่พบอีกอย่างนั้นก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในเรื่องของการมาดูแลในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องของการจัดทำงบประมาณ การวางแผน และจัดระบบระเบียบรูปแบบกิจกรรมต่างๆภายในวัด ส่วนมากผู้นำชุมชนจะเป็นคนขอความร่วมมือกับทางคนในชุมชนเพื่อทำความเข้าใจและหารือในส่วนของการขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการท่องเที่ยว และช่วยรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุทัย หิรัญโต (2523) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนมีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดกุฎีขาว ตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ แนวทางในการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งมาดูแลและให้พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชำนาญการ ในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อมากระตุ้นให้คนในชุมชนหรือผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการมีส่วนร่วมในด้านของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะต้องมีการสร้างจิตสำนึกในการส่งเสริมในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่งแก้ไขปัญหามาดูแล และส่งเสริมให้ทุกภาค

ส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการจัดรูปแบบของการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเดเนียล วิท, (Daniel Wit, 1967 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร, 2555) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชน ในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว คือการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว โดยรองรับสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่จะมาเที่ยวโดยต้องมีการแก้ไขในส่วนของแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้มากขึ้น โดยการสร้างจุดเด่นในการนำเสนอในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยทางวัด ภูภูมิขาวได้มีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ที่จะมุ่งเน้นไปในส่วนของพิพิธภัณฑ์และปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการของภาครัฐโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งทำนโยบายและทำเรื่องในส่วนเพิ่มเติมของการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ทำให้เยาวชนภายในชุมชนสามารถสร้างรายได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นและยังจะสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดการสำนึกรักในท้องถิ่นของตนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ อันประกอบด้วยการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามของวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านของ ศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุเรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์รูปแบบวิถีชีวิต ภาษาการแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อศาสนาจารีตประเพณีล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่สำคัญช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องรับผิดชอบต่อไปปัจจัยพื้นฐานทางวัฒนธรรม

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทางชุมชนมาช่วยดูแล และจัดหางบประมาณมาก่อสร้างถนนลาดยางทางขึ้นวัดกุ้มข้าวและร่วมกันพัฒนาสถานที่เก็บที่เป็นพิพิธภัณฑ์ให้มีความรู้แก่ชุมชน ในส่วนของด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นนั้นหลัก ๆ คือต้องมีการร่วมกันพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและไม่ผลักเป็นภาระของใครจะต้องให้ความสำคัญและร่วมกันทำความเข้าใจร่วมกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ เพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาและร่วมแก้ไขปัญหา โดยต้องได้รับการแก้ไขในส่วนของหน่วยงานภาครัฐที่ขาดความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณรงค์ เสียงประชา (2538) เสนอว่า วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งย่อมแตกต่างจากวัฒนธรรมของสังคมอื่น และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเก็บกักไว้เหมือนสิ่งของใดๆ ได้ตราบดีที่มนุษย์ยังมีการเคลื่อนย้ายจากถิ่นหนึ่งไปยังแหล่งอื่นๆ เช่น มีการท่องเที่ยว มีการค้าขาย การเผยแพร่ศาสนา การไปศึกษาหาความรู้ ฯลฯ เขาเหล่านั้นก็จะนำเอาวัฒนธรรมจากสังคมของเขาติดตัวไปด้วย และรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมที่เขาไปติดต่อกลับมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Culture diffusion) นอกจากนั้นความเจริญก้าวหน้าในการสื่อสารคมนาคมขนส่งก็ยังช่วยให้การแพร่วัฒนธรรมเป็นอย่างกว้างขวาง สะดวก และรวดเร็ว หากพิจารณาถึงสังคมไทยเราจะพบว่าวัฒนธรรมของต่างประเทศมากมายได้หลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทย เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิต และแม้แต่วัฒนธรรมการศึกษาจรรยาบรรณซึ่งทำให้วัฒนธรรมของไทยแปรเปลี่ยนไปเป็นอันมาก การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะทำให้สังคมที่ได้รับวัฒนธรรมใหม่นั้นไม่ต้องลงทุนและเสียเวลากับการที่จะต้องเริ่มพัฒนาจากจุดเริ่มต้น และยังถ้ารู้จักเลือกรับเอาหรือปรับปรุงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับสังคมของตน ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์มากขึ้นอาจกล่าวได้ว่ามีน้อยสังคมเหลือเกินที่มีแต่วัฒนธรรมเดิมของตนส่วนใหญ่มักจะหยิบบัณฑิตวัฒนธรรมจากสังคมอื่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงวัดกุ้มข้าว ควรช่วยกันสอดส่องช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว
- 1.3 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวที่วัดกุ้มข้าว ควรรักษาความสะอาดไม่ควรทิ้งขยะในพื้นที่และไม่ควรทำลายทรัพย์สินภายในวัดกุ้มข้าว เพื่อให้คงความสวยงามของธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดกุ้มข้าว
- 2.2 ควรศึกษาค่านิยมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว วัดกุ้มข้าว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธิดา สามะพุทธิ. (2540). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสาน กรณีศึกษา วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิ. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จุมพล หนีมพานิช. (2526). อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมลายูในจังหวัดปัตตานี. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). นวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชนตามแนวทางประชารัฐในอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธัญญลักษณ์ วีระสมบัติ. (2546). กลยุทธ์การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล วิชุดา กิจธรรม ธฐาศุภร์ จันประเสริฐ นริสรา พิงโพธิ์สภ. (2557). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์).
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2548). การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น : การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอดอยหล่อจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มณฑิรา ยืนนาน. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมของปราสาทหินพิมายและปราสาทเขาพนมรุ้ง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- อานนท อาภาภิรม. (2516). การทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). วิถีชีวิตการดำรงอยู่วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. แม่ฮ่องสอน: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.